

Č.j.: S 40/02–821/02–VO I

V Brně, dne 25.března 2002

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže zahájil dne 20. února 2002 podle § 18 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve znění pozdějších předpisů (správní řád), ve spojení s § 21 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, na základě návrhu jednoho z účastníků dohody, a to společnosti MAKRO Cash & Carry ČR s.r.o., se sídlem Jeremiášova 1249/7, 155 00 Praha 5, IČ 26450691, správní řízení ve věci určení podle § 7 odst. 2 zákona č. 143/2001 Sb. Navrhovatel požádal o určení, zda čl. 6 písm. b) obsažený ve smlouvách o nájmu místa pro bankomat uzavřených mezi Euronet Services, spol. s r.o., se sídlem Pobřežní 3, 186 00 Praha 8, IČ 25608452, jako nájemcem, a MAKRO ČR, spol. s r.o., se sídlem Evropská 6, 160 00 Praha 6, IČ 00288918, jako pronajímatelem, který stanoví závazek pronajímatele, že po dobu platnosti smlouvy nepronajme místo pro bankomat a žádný prostor v okruhu 100 metrů od místa pro bankomat, který je pod jeho kontrolou, žádné bance ani jiné společnosti, která by tento prostor využila k umístění bankomatu, je dohodou podléhající zákaz podle § 3 až 6 zákona č. 143/2001 Sb. Účastníky řízení jsou podle § 21 zákona č. 143/2001 Sb. společnosti MAKRO Cash & Carry ČR s.r.o., se sídlem Jeremiášova 1249/7, 155 00 Praha 5, IČ 26450691, ve správním řízení zastoupena JUDr. Petrem Niple, advokátem advokátní kanceláře Nipl, Žák, Slavíček & spol., se sídlem Na Pankráci 11, 140 00 Praha 4, na základě plné moci ze dne 15.6.2001, jako právní nástupce MAKRO ČR, spol. s r.o., se sídlem Evropská 6, 160 00 Praha, 6 IČ 00288918, a Euronet Services, spol. s r.o., se sídlem Pobřežní 3, 186 00 Praha 8, IČ 25608452, ve správním řízení zastoupena Mgr. Robertem Němcem, advokátem advokátní kanceláře Procházka Randl Kubr, se sídlem Jáchymova 2, 110 00 Praha 1, na základě plné moci ze dne 6.3.2001. Na základě provedeného řízení a po zjištění rozhodných skutečností vydává Úřad pro ochranu hospodářské soutěže toto

rozhodnutí:

Určuje se, že dohoda obsažená v čl. 6 písm. b) smluv o nájmu místa pro bankomat uzavřených mezi Euronet Services, spol. s r.o., se sídlem Pobřežní 3, 186 00 Praha 8, IČ

25608452, jako nájemcem, a MAKRO ČR, spol. s r.o., se sídlem Evropská 6, 160 00 Praha 6, IČ 00288918, jako pronajímatelem, který stanoví závazek pronajímatele, že po dobu platnosti této smlouvy nepronajme místo pro bankomat a žádný prostor v okruhu 100 metrů od místa pro bankomat, který je pod jeho kontrolou, žádné bance ani jiné společnosti, která by tento prostor využila k umístění bankomatu, není dohodou podléhající zákazů podle § 3 až 6 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů.

Odůvodnění

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“) obdržel dne 20. února 2002 od společnosti MAKRO Cash & Carry ČR s.r.o., se sídlem Jeremiášova 1249/7, 155 00 Praha 5, IČ 26450691 (dále jen „MAKRO“) „návrh na určení, zda dohoda podléhá zákazů“. Z textu návrhu vyplývá, že dohodou, která má být předmětem určení, je ustanovení čl. 6 písm. b smluv o nájmu místa pro bankomat uzavřených mezi Euronet Services, spol. s r.o., se sídlem Pobřežní 3, 186 00 Praha 8, IČ 25608452, jako nájemcem, a MAKRO ČR, spol. s r.o., se sídlem Evropská 6, 160 00 Praha 6, IČ 00288918, jako pronajímatelem. K návrhu byla dále přiložena jako vzor Smlouva o pronájmu místa pro bankomat Praha – Stodůlky uzavřená mezi účastníky řízení (resp. jejich právními předchůdci), včetně Přílohy A obsahující nákres určující místo pro bankomat v obchodním domě Makro Praha – Stodůlky, Jeremiášova ul., Praha 5, dále notářsky ověřený Výpis z obchodního rejstříku, vedeného Městským soudem v Praze, oddíl C, vložka 83051, týkající se společnosti MAKRO a informativní Výpis z obchodního rejstříku společnosti Euronet z internetu.

V průběhu řízení účastníci poskytli svá vyjádření na dotazy Úřadu a doložili plné moci svých právních zástupců. (spr. spis č.l. 17, 24 a 35).

Účastníci řízení

Společnost **MAKRO** je zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl C, vložka 83051, dne 1. června 2001. Předmětem činnosti této společnosti je mimo jiné řeznictví a uzenářství, hostinská činnost, prodej drogistického zboží, výroba polotovarů, pekařství, cukrářství, reklamní činnost, velkoobchod, marketing, maloobchod se smíšeným zbožím, činnost podnikatelských, finančních, organizačních a ekonomických poradců apod. Společnost MAKRO zajišťuje ve svých 9 provozovnách velkoobchodní prodej u ní registrovaných subjektů podnikajících na základě živnostenského nebo jiného oprávnění. Obchodní společnost je právním nástupcem zrušené společnosti bez likvidace MAKRO ČR spol. s r.o., se sídlem Evropská 15, 160 00 Praha 6, IČ 00288918 (dále jen „MAKRO ČR“), která se rozdělila na dvě obchodní společnosti.

Společnost **Euronet** je zapsána v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl C, vložka 54449, dne 16.9.1997. Předmětem činnosti je mimo jiné automatizované zpracování dat, činnost ekonomických a organizačních poradců, poskytování úvěrů z vlastních zdrojů a provozování bankomatů.

Smlouvy

Společnosti MAKRO (resp. MAKRO ČR) a Euronet mezi sebou uzavřely 9 smluv o nájmu místa pro bankomat týkajících se jednotlivých provozoven společnosti MAKRO (tj. obchodních středisek v Brně, Ostravě, Průhonicích – Čestlicích, Praze – Černém Mostě, Praze – Stodůlkách, Ústí nad Labem, Českých Budějovicích, Hradci Králové a Olomouci). Tyto smlouvy upravují podmínky, za jakých se pronajímatel (MAKRO) zavazuje umožnit nájemci (Euronet) nerušené užívání vymezeného místa pro instalaci a provoz bankomatu. Úřad od navrhovatele obdržel jako vzor Smlouvu o pronájmu místa pro bankomat Praha – Stodůlky uzavřenou mezi MAKRO ČR a Euronet 30. listopadu 1999, která má pro potřeby správního řízení zástupné postavení ke všem ostatním smlouvám.

Navrhovatel uvádí, že důvodem k podání návrhu byly pochyby společnosti MAKRO týkající se ustanovení čl. 6 písm. b předmětných smluv, ve kterém je stanoveno, že:

„Pronajímatel se zavazuje, že po dobu platnosti této smlouvy nepronajme místo pro bankomat a žádný prostor v okruhu 100 metrů od místa pro bankomat, který je pod jeho kontrolou, žádné bance ani jiné společnosti, která by tento prosto využila k umístění bankomatu.“ (spr. spis č.l. 8)

Tento text podle názoru navrhovatele zakotvuje „faktickou exkluzivitu pro Euronet pro daný typ služeb v jednotlivých obchodních střediscích MAKRO, a tím vyloučení možného konkurenčního prostředí“. Proto „se společnost MAKRO rozhodla pro postup předpokládaný ustanovením § 7 odst. 2 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (dále jen „zákon“), a obrací se na Úřad s návrhem na určení, zda předmětné smlouvy obsahující shora citované znění čl. 6 písm. b jsou či nejsou v rozporu s příslušnými ustanoveními zákona“. (spr. spis č.l. 2)

Vymezení relevantního trhu

Relevantním trhem je trh zboží, které je z hlediska jeho charakteristiky, ceny a zamýšleného použití shodné, porovnatelné nebo vzájemně zastupitelné, a to na území, na němž jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní a zřetelně odlišitelné od sousedících území. Relevantní trh byl pro účely posouzení výše uvedené smlouvy vymezen z hlediska věcného, geografického a časového.

V tomto správním řízení vymezil Úřad relevantní trh následovně :

- a) věcně : trh provozování bankomatů;
- b) geograficky : území České republiky;
- c) časově : jako trh s trvalými dodávkami.

a) věcné vymezení relevantního trhu

Relevantní trh byl Úřadem vymezen jako trh provozování bankomatů, přičemž bankomatem se rozumí automatický bankovní terminál, jehož prostřednictvím mohou držitelé bankovních karet provádět výběry finanční hotovosti.

Při vymezování relevantního trhu z hlediska věcného se Úřad zabýval posouzením vzájemné zastupitelnosti služeb poskytovaných jednotlivými bankomaty. Prostřednictvím bankomatů společnosti Euronet, stejně jako prostřednictvím bankomatů provozovaných ostatními společnostmi, lze čerpat finanční hotovost z bankovních karet systému VISA a EURO CARD – MASTER CARD. Tyto bankomaty tedy akceptují bankovní karty bez ohledu na to, kterou bankou jsou dané karty vydány. Z toho vyplývá, že služby poskytované bankomaty společnosti Euronet jsou plně zastupitelné se službami všech ostatních bankomatů, kterých je v současné době v celé ČR asi 1800. Na trhu provozování bankomatů působí řada subjektů (především bank) a klient má možnost výběru jejich služeb dle svého uvážení. Nejvýznamnějším provozovatelem bankomatů v ČR je společnost Česká spořitelna, a.s.

b) geografické vymezení relevantního trhu

Geografický trh zahrnuje území, kde podmínky soutěže jsou homogenní a které může být odlišeno od ostatních území zejména tím, že podmínky soutěže na těchto jiných územích jsou zřetelně odlišné. Úřad zjistil, že provozovatele bankomatů poskytují své služby ve všech regionech v ČR. Konečný spotřebitel tedy může zcela nezávisle na celém území ČR v jakémkoliv regionu bez omezení využívat služeb bankomatů.

Po stránce geografické tak jde o trh celostátní, neboť podmínky pro provozování služeb prostřednictvím bankomatů jsou na celém území České republiky dostatečně homogenní.

c) časové vymezení relevantního trhu

Časové vymezení trhu vyjadřuje četnost (pravidelnost a opakovatelnost) střetu nabídky a poptávky a odlišuje jej od střetu nabídky a poptávky, k níž dochází nahodile, popř. jen ojediněle.

Z hlediska časového jde o trh trvalý, charakterizovaný pravidelně se opakujícími dodávkami uvedeného zboží v průběhu celého roku.

Právní posouzení dohody

Podle § 1 zákona je účelem tohoto zákona ochrana hospodářské soutěže na trhu výrobků a služeb proti jejímu vyloučení, omezení, jinému narušení nebo, za podmínek stanovených tímto zákonem, jejímu ohrožení (dále jen „narušení“) dohodami soutěžitelů, zneužitím dominantního postavení soutěžitelů, nebo spojením soutěžitelů.

Podle § 3 odst. 1 zákona dohody mezi soutěžiteli, rozhodnutí jejich sdružení a jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě, které vedou nebo mohou vést k narušení hospodářské soutěže, jsou zakázané a neplatné, pokud tento nebo zvláštní zákon nestanoví jinak, nebo pokud Úřad nepovolí svým rozhodnutím nebo vyhláškou z tohoto zákazu výjimku.

Z dohod zakázaných podle § 3 odst.1 zákona jsou zakázány zejména dohody, které vedou nebo mohou vést k narušení hospodářské soutěže proto, že obsahují ujednání, jejichž demonstrativní výčet je obsažen v § 3 odst. 2 zákona. Jedná se zejména o dohody obsahující ujednání o přímém nebo nepřímém určení cen, ujednání o rozdělení trhu, vázané obchody nebo tzv. diskriminační postupy soutěžitelů na trhu. Jsou to nejtypičtější druhy dohod, které zákon postihuje sankcí zákazu a neplatnosti.

Obsahem všech smluv uzavřených mezi Euronetem a MAKRO je pronájem vymezeného prostoru v obchodních střediscích společnosti MAKRO pro provozování bankomatů společnosti Euronet. Čl. 6 písm. b těchto smluv upravuje postavení společnosti Euronet takovým způsobem, že vylučuje v okruhu 100 metrů od místa pro bankomat provozování bankomatů jiných společností a bank, které by jí v tomto prostoru mohly konkurovat

V souladu s ustanovením § 6 odst. 1 zákona Úřad dále zkoumal, zda dohoda nespadá pod pravidlo *de minimis*, tj. zda se nejedná o dohodu zanedbatelného významu (tzv. bagatelní), která je z tohoto důvodu vyňata ze zákazu podle § 3 odst. 1 a § 4 odst. 1 zákona, neboť nenarušuje soutěžní prostředí významným způsobem. Za bagatelní dohody zákon považuje a) horizontální dohodu, pokud společný podíl účastníků dohody na relevantním trhu nepřesahuje 5%; b) vertikální dohodu, pokud společný podíl účastníků dohody na relevantním trhu nepřesahuje 10%, nestanoví-li Úřad vyhláškou tento podíl vyšší.

Smluvní vztah společností MAKRO a Euronet obsažený ve smlouvách o nájmu místa pro bankomat nemá podobu dohody horizontální, neboť soutěžitelé nepůsobí na stejné úrovni trhu, ani dohody vertikální, neboť soutěžitelé nepůsobí ani na různých úrovních trhu. Nicméně předmětnou dohodu je možno posuzovat jako dohodu narušující soutěž, protože vylučuje ostatní provozovatele bankomatů ze soutěže o zákazníky společnosti MAKRO na území vymezeném jako okruh 100 metrů od místa, kde je v prodejně MAKRO umístěn bankomat společnosti Euronet.

Společnost MAKRO provozuje 9 obchodních center, ve kterých je umístěn vždy jeden bankomat společnosti Euronet. Na území České republiky je v současné době instalováno a provozováno asi 1800 bankomatů patřící většinou konkrétní finanční instituci (banky, spořitelny apod.). Z uvedeného tedy vyplývá, že společný podíl účastníků dohody tvořený bankomaty společnosti Euronet umístěných v devíti provozovnách společnosti MAKRO na relevantním trhu, tak jak je vymezen výše, tvoří pouze zanedbatelné procento v porovnání s celkovým počtem všech bankomatů nacházejících se na území České republiky.

§ 6 zákona, jak uvedeno výše, vyňal ze zákazu dohod podle § 3 odst. 1 a § 4 odst. 1 zákona ty dohody, které svým dopadem na trh nemohou natolik závažně ohrozit soutěžní prostředí. Vzhledem k tomu, že společný podíl účastníků dohody na relevantním trhu nedosahuje ani deseti procentní hranice, kterou zákon stanovuje pro vertikální dohody, a dokonce ani pěti procentní hranice stanovené pro horizontální dohody, z hlediska možných dopadů na hospodářskou soutěž jako závažnějších, Úřad konstatuje, že posuzovaná dohoda spadá pod pravidlo *de minimis*.

Závěr

Z uvedeného tedy vyplývá, že čl. 6 písm. b smluv o nájmu místa pro bankomat uzavřených mezi společnostmi Euronet a MAKRO ČR nepodléhá zákazu podle § 3 až 6 zákona. Úřad proto rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

Poučení

Podle ustanovení § 61 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), lze proti tomuto rozhodnutí do 15 dnů po jeho doručení podat rozklad k předsedovi Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže prostřednictvím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Včas podaný rozklad má odkladný účinek.

Ing. Jana Konopiská
pověřená řízením odboru

Rozhodnutí obdrží:

JUDr. Petr Nipl

AK Nipl, Žák, Slaviček & spol.

Na Pankráci 11

140 00 Praha 4

Mgr. Robert Němec

AK Procházka Randl Kubr

Jáchymova 2

110 00 Praha 1